

In na to lastnost katodne svetlobe¹⁾ se opira iznajdba Röntgenovega fotografovanja. Röntgen je prodril z žarki svoje svetlobe to, česar človeške oči nikdar ne morejo prodreti, prodril je neprozorno polt in mišice ter segel do notranjih udov telesa in fotografiral nevidne kosti.

Dale se bodo torej fotografovati skrite nevidne stvari z nevidnimi žarki katodne svetlobe.

Davno je že znano, da ima solnčna svetloba tudi žarke, katerih ne občuti in ne vidi oko. Če stopi žarek bele solnčne luči v lepo prozorno trivoglato steklo ali v „prizmo“ ter prodere skoz njo, razprši se ob izstopu na široko po mavričnem traku ali po solnčnem spektru. Ta mavrični trak je pa skoraj dve tretjini daljši, kakor ga nam kažejo proste oči. Solnčni spektrum ima na obeh koncéh še obilno nevidnih žarkov. Tje čez rdeči konec se razprostirajo žarki toplotni, čez vijoličasti konec pa žarki kemijski.

Zato je K. Röntgen začetkom mislil, da izvira novi pojav iz učinkov takih nevidnih žarkov,

¹⁾ Röntgen sam si še ni svest, da so v resnici katodni žarki tisti, kateri učinkajo fotografijo, zatorej imenuje dotične žarke X žarke. Čeprav njihovo bistvo še ni preiskano in znano, imenujemo jih „katodne“ po izviru iz katodne svetlobe.

raztresenih nad vijoličastim koncem solnčnega spektra. Poskušal je torej in opiral svoje poskuševanje na znane lastnosti tvarin. Tenka ploča aluminijeva zapira pot vsem nadvijoličastim žarkom; za nadržede žarke je pa vsaka, za solnčno svetlobo pripravljena občutljiva ploča popolnoma neobčutna. A z vsem naporom ni mogel pregnati onih učinkov, tudi ne, ko jim je z nenavadno 15mm debelo aluminijevo ploščo zapiral pot.

Pri takem poskuševanju se je pokazalo, da imajo žarki nove svetlobe v primeri s solnčno to svojstvo, da prodirajo bolj ali manj skoro vse tvarine razven debelih kovin in kostij. Najlaglje prodirajo ti žarki les in vse mehke oddelke človeškega telesa.¹⁾

K. Röntgenov izvorni popis te njegove iznajdbe se nahaja v „Sitzungsberichte der Würzburger physikalisch-medicinischen Gesellschaft, Dezember 1895.“ — Tako mlada je ta umetnost! Potem pa je Röntgen izdeloval že z lastnimi rokami svoje fotografije „nevidnih stvari“ pri obnem razkazovanju te iznajdbe ob petdesetletnici fizikalne družbe v Berlinu.

(Konec)

¹⁾ Kakor kažeta naši sliki na str. 156 in 157, ni meso naše roke popolnoma prozorno za X žarke, ampak le toliko, da je predero mnogo bolj kakor kosti.

Književnost.

Književni izbirki.

Slovenska Matica Prav sedaj-le so došle knjige Slov. Matice za l. 1895. Res zamudile so se bolj, nego smo pričakovali, a potolažilo nas je lepo število — peteri h knjig, vrh tega še zares lepih po obliki in — upamo — tudi po vsebini. Knjige so pa te-le: 1. *Letopis Slov. Matice za l. 1895.* Uredil Anton Bartel. 385 str. — 2. *Zgodovina slovenskega slovstva.* Spisal dr. Karol Glaser. II. zvezek. 276 str. — 3. *Slovenske narodne pesmi.* Uredil dr. K. Štrekelj. 196. str. — 4. *Zabavna knjižnica.* IX. zvezek: Temni oblaki. (Povest.) Čolnarji in brodniki na Ljubljani in Savi. 143 str. — 5. *Knezova knjižnica.* II. zvezek. Uredil Fr. Levac. 210 str. Gorski potoki. (Povest.) Planiniska vila. (Povest.) Matija Valjavec. (Životopis.)

Lublani. Čeští spisovatelé Slovincům. Spovědal Jar. Vrchlický. Ve slovanské Praze. Tiskem Edvarda Beauforta. — Nákladem vlastním. 1896. Folio. Str. 36. Cena 90 kr. — Češki pisatelji beli Ljubljani! 52 čeških pisateljev je podalo malih prispevkov, večinoma pesniških, da jih spretna roka uredi in povije v celoto kot žalobni spominik ljub-

ljanske nesreče. Tu se vidi, kako je ljubljanska tuga odmevala v čeških prsih. Vsakega zavednega Slovenca mora veseliti ta pojav v češki književnosti, Ljubljančana pa še posebno tolažiti. Čas in prostor nam ne dopuščata, da bi obširno govorili o posameznih proizvodih — saj v posameznostih ta zbirka ni toliko zanimiva, kolikor v celoti —, pač pa porabljam srčno radi to priliko, da Čehom in češkim pisateljem še posebej izrekamo presrčno zahvalo za lepi dar in lepi spomin. Obvaruj Bog češki narod in zlato Prago vsake nesreče!

W Dalmacyi i Czarnogorze. X. Marcin Czermiński T. J. Tekst vřdobiony 75 rycinami, planem i dwoma markami. W Krakowie, v drukarni „Czasu“ Fr. Kluczyckiego i sp. 1896. 8°. Str. 325. Cena 2 gld.; vezana 2 gld. 50 kr. — Zopet imamo krasno knjigo znanega poljskega pisatelja pred seboj. Knjiga je res lepa ne samo po mičnem opisovanju, ampak tudi po poučnih izvornih slikah, ki kažejo dalmatske zanimivosti, kakoršne so sedaj. In zato ima knjiga izredno vrednost. Mal del zavzema opis Črne gore z nekaterimi ličnimi slikami. Kdor bi imel to knjigo v roki, vem, da bi je ne del kmalu iz roke. Želeti